

Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija

Nikolašević, Mia

Undergraduate thesis / Završni rad

2020

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:251:960837>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-02-21**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU OSIJEK
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
PREDDIPLOMSKI SVEUČILIŠNI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

MIA NIKOLAŠEVIĆ

**STRUKTURIRANJE ORGANIČKIH FORMI KROZ
AGLOMERACIJU LINIJA
ZAVRŠNI RAD**

Mentor: izv. prof. dr. art. Ines Matijević Cakić

Osijek, 2020.

SADRŽAJ

1. SAŽETAK.....	4
2. UVOD	5
3. LINIJE	6
4. OBLIK.....	7
5. IDEJA RADA.....	7
1. UZORI.....	7
2. INSPIRACIJA U MOJIM RADOVIMA	12
6. IZRADA ZAVRŠNOG RADA.....	14
7. ZAKLJUČAK	22
8. KLJUČNE RIJEČI	23
9. LITERATURA	23

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU

AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
pod naslovom _____

diplomski/završni

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanove.

U Osijeku, _____

Potpis

1. SAŽETAK

Završni rad *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija* istražuje mogućnosti crtačke tehnike koja ovdje nadilazi svoje tradicionalno poimanje. Likovni elementi linije izraženi su tehnikom oduzimanja tvrde drvene podloge mehaničkim grebanjem i izrezivanjem iste. Motiv je izražen kroz aglomeraciju¹ – cjelina nastala nakupljanjem - gusto strukturiranih kratkih linija koje oblikuju apstraktnu formu vizualiziranu u kontrastu teksture i ujednačene crne plohe.

Rad se sastoji od šest malih uz tri velike organskih formi strukturiranih nakupinama kratkih linija, različitih karaktera i vrsta. Eksperimentirajući različitim metodama i tehnikama otkrila sam koliko raznolikosti i bogatstva teksture mogu donijeti površni rezovi na mediju. Iako su sva tri rada izrađivana na jednak način, ne manjka im jedinstvenosti. Koncept rada ne bazira se na osjećajima, već je proizvod znatiželje i istraživanja odnosa praznih ploha i ploha ispunjenih linijama te kontrasta koji taj spoj pruža.

¹ Od lat. agglomerare: skupljati

2. UVOD

Inspiracija za završni rad *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija* došla je poprilično spontano, u prvom semestru treće godine preddiplomskog studija Akademije za umjetnost i kulturu u Osijeku kada sam počela izrađivati skice za grafiku. U tom periodu, iz želje za odmakom od figurativnog crteža, počela sam rapidografom crtati i šarati razne oblike po papirima malih dimenzija, dopuštajući si prijelaz jednog oblika preko drugog. Moje eksperimentiranje s linijama rezultiralo je zanimljivim tonovima koji su mi bili polazna točka u daljnjem radu. U sljedećoj fazi, tijekom analize nacrtanih motiva uvidjela sam mogućnosti stilizacije određenih detalja crteža koje sam zatim rekonstruirala u nove kompozicije.

Eksperimentirajući sa svim mogućnostima koje linije pružaju, učinilo mi se zanimljivo liniji pridružiti teksturu te tako stvarati svojevrsne reljefne crteže. Na taj način, liniji sam dodala element nove opipljive dimenzije i teksture. Rezultat toga je da svaka linija ima svoju priču, vrste linija zbog gubitka snage u mojim rukama još se više ističu, također, prepuštene su i raznim vanjskim utjecajima, potpuno izvan moje kontrole, čineći rad vizualno dinamičnim i kompleksnijim.

3. LINIJE

Poznati grčki filozof Euklid, Platonov učenik, definirao je liniju kao skup točaka u ravnini, jednodimenzionalnu tvorevinu koja se sastoji od dužine i svojih nenaglašenih dimenzija visine i širine. Umjesto da ih se gleda kao takve, u umjetnosti, može ih se smatrati živim bićima. Na taj način postaje se odgovorniji dok ih se stvara, poštuju se slučajnosti koje se događaju u trenutku povlačenja olovke po papiru ili nekog drugog crtačkog sredstva na drugim površinama. Na koncu, te slučajnosti i jesu posljedica raznolikosti pribora, materijala, vještine ili čak osobnosti crtača. Linije same po sebi imaju popriličan broj karakteristika te ih se može svrstati u nekoliko kategorija.

Svaka linija ima svoj karakter, tok i značenje. Karakter je jedna od glavnih „osobina“ linije. Prema karakteru, linije se dijele na kratke, dugačke, jednolične, nejednolične, oštre, tanke, debele. Nakon karaktera, po toku, linije dijelimo na otvorene, zatvorene i ravne krivulje. Na kraju, linije se mogu određivati i po svojem značenju. U toj kategoriji nalaze se strukturne, konturne i teksturne linije. Konturne linije poznate su i kao obrisne, a one služe za opisivanje ruba nekog oblika. Nadalje, strukturne linije postepeno grade oblike, bez korištenja obrisne linije kojom se crteži grade izvana. Strukturne linije lako se mogu zamijeniti teksturnima, ali za razliku od strukturnih koje grade oblik, teksturne linije označavaju karakter površine – teksturu. Ona može biti crtačka, plastička, što znači da može biti hrapava ili glatka, zatim slikarska, gdje glavnu ulogu ima raznolika gustoća mrlja koje čine površinu. Linije koje dominiraju mojim radom su strukturne linije koje imaju svoju teksturu jer su forme koje se nalaze na radu *Strukturiranje formi kroz aglomeraciju linija*, građene potpuno i samo linijom nastale urezivanjem u ploču medijapana.²

² <http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/crta.htm>

4. OBLIK

Slobodni ili organski oblici ne sadrže uočljiva pravila geometrizacije, već se razvijaju slobodno i u svojoj građi imaju element slučajnosti. To su oblici koje se ne nalazi u udžbenicima iz matematike, već pogledom u oblake.³

Poznati suvremeni srpski teoretičar Miško Šuvaković u svojoj knjizi *Pojmovnik suvremene umjetnosti* rekao je da bez oblika, u bilo kojem smislu, ni umjetnost ne postoji. Nalaze se u svakoj grani vizualnih umjetnosti, bilo da se radi o slikarstvu, grafici, kiparstvu pa čak i performansu, u kojem umjetnik svoje tijelo koristi kao medij. Oblik može biti viđen kao umjetničko djelo realizirano u trodimenzionalni predmet kao na primjer fluksus, dadaistički i neodadaistički objekt gdje se likovni aspekti skulpture reduciraju i odbacuju. U ready-made umjetnosti, umjetnik koristi običan, neumjetnički oblik i predstavlja ga kao umjetničko djelo.⁴ U svom radu *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeracijulinija* koristila sam nepravilne, organske oblike koji zbog svoje nepravilnosti unose dinamiku u kompoziciju.

5. IDEJA RADA

1. UZORI

Za završni rad *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija*, inspiraciju sam pronašla čitajući o hrvatskih umjetnicima Anti Kuduzu i Tini Gverović te talijanskom umjetniku Luciu Fontani. Proučavajući njihove radove i metode kojima su se koristili,

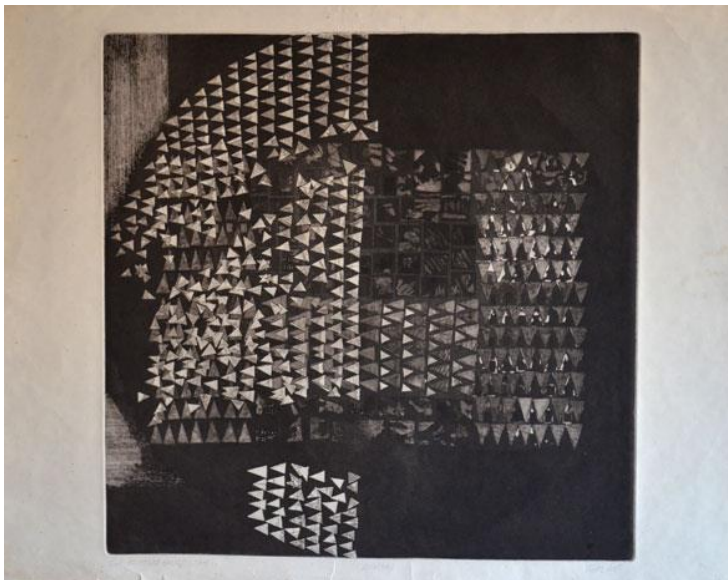
³ <http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr/ploha.htm>

⁴ Šuvaković, M., *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, 2005, Zagreb, str. 429.

shvatila sam da se bave sličnom problematikom. Iz tog razloga, njihova iskustva i ideje imali su značajnu ulogu u razvoju moje vlastite ideje za završni rad.

Ante Kuduz umjetnik je koji se kroz grafiku bavio površinama strogo definiranim obrisima-cjelinama, položajima oblika i bogatstvom crno-bijelih kontrasta kojima odlikuje pojednostavljenost i ocjelovljenje elemenata u jedinstven motiv(slika1). Kasnije, on u radove uvodi boju te uklanja suvišne informacije u svojim apstrakcijama i otkriva uzorke ponavljanja s malim varijacijama, geometriju nepravilnih oblika, karakterističnih za pojavu u prirodi – fraktala.

Kuduzovo individualno izražavanje uvijek je bilo ukorijenjeno savršenstvom crteža i kolažom te se usredotočavao na apstraktne strukture. Ono presudno za njegove radove bila su promišljanja o strukturi oblika, tehničkim novinama i upotrebi boje.

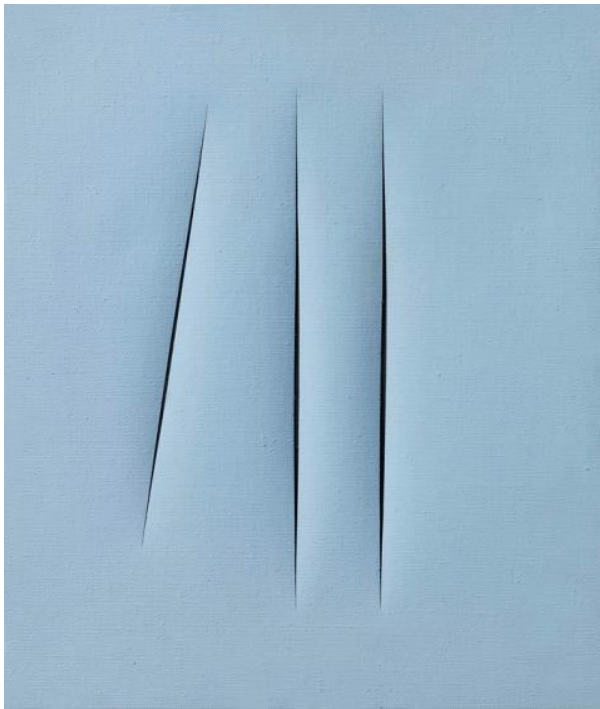
Slika 1 – Ante Kuduz, *Događaj*, 1964., aquatinta/bakropis, EA, 54x70cm

Izvor: http://www.alu.unizg.hr/alu/cms/front_content.php?idart=671, pristupljeno: 15.9. 2020.

U potupcima izrade svojih umjetničkih djela, također mi je inspirativan talijanski umjetnik Lucio Fontana. Djelo Lucie Fontane *Concetto spaziale* služilo mi je kao inspiracija za rad zbog jedinstvenog načina na koji je umjetnik tretirao medij, probijavši ravninu slike. U seriji radova koje je nazvao *Prostorni koncept: nestajanje Boga* probijao je rupe u žarko obojanom

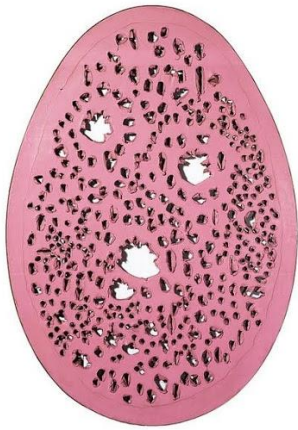
platnu, dok ispod njega ne bi postalo vidljivo drugo platno, te na taj način postigao dojam čudnovatih i gotovo izvanzemaljskih krajolika.

Kasnije, eksperimentirao je na svojim oštećenim slikama tako što je u platnu napravio rezove i shvatio da tim činom može postići integraciju površine s dubinom kojoj je težio. Tada počinje stvarati monokromna, rastrgana platna poznata kao Tagli, što znači „urezi“, te je po tim radovima najpoznatiji. Posebnost njegovih radova krila se upravo u činu zarezivanja platna. Umjesto dodavanja medija naslikanoj površini, svojim je urezima uklanjao medij s platna, pretvorivši platno u meku, podatnu formu koja se otvara prema mračnom interijeru. Tom gestom istraživao je fizička svojstva umjetničkog djela i emocije izazvane tim svojstvima.⁵

Slika 2 – Lucio Fontana, *ConcettoSpaziale (Attese)*, 1960., ulje na platnu, 91.4x73cm

1. ⁵Arnason, H.H., *Povijest moderne umjetnosti, Slikarstvo kiparstvo arhitektura fotografija*, 2009., Zagreb, str.456

Slika 3 – Lucio Fontana, *Prostorni koncept: nestajanje Boga*, 1963., ulje na platnu, 177,8 x 123,2cm

Djelovanje hrvatske umjetnice Tine Gverović, Branka Benčić interpretirala je kao korištenje raznovolikih medija kako bi se stvorila djela u obliku dezorijentirajućih instalacija pomoću kojih se umjetnica bavi prostorom, identitetom, konceptualnim postupcima te subjektivnom maštom, upisanima u vremenske diskontinuitete. Prikazivanju i rasporedu materijala Gverović pristupa razmatranjem uloge promatrača tako što artikulira promatračevim performativnim karakterom tijekom kretanja kroz prostor. Njezine slike odaju dojam fluidnosti. Istražuje procese, materijalnost i tijelo u tranzitu kao pokretne mase.

Upuštanje u korištenje raznovolikih medija kao što su animacija predmeta, instalacija, projekcija, slika i crtež, sve to kako bi istražila odnos između praznog prostora i predmeta, čime je sam prostor pretvorila u svoje „platno“, poslužilo mi je pri stvaranju same strukture oblika u završnom radu. Bilo mi je podsjetnik na to da ostavljanje prazne površine uvelike može utjecati na završni izgled rada, zbog dodatnog kontrasta koji prazan prostor i prostor potpuno ispunjen linijama daju.

Slika 4 – Tina Gverović, *Bodiesandthings, Lostandfound*, 2016.

Izvor: tinagverovic.com, pristupljeno: 13.9. 2020.

Slika 5 – Tina Gverović, *Phantomtrades: seaofpeople*, 2017.

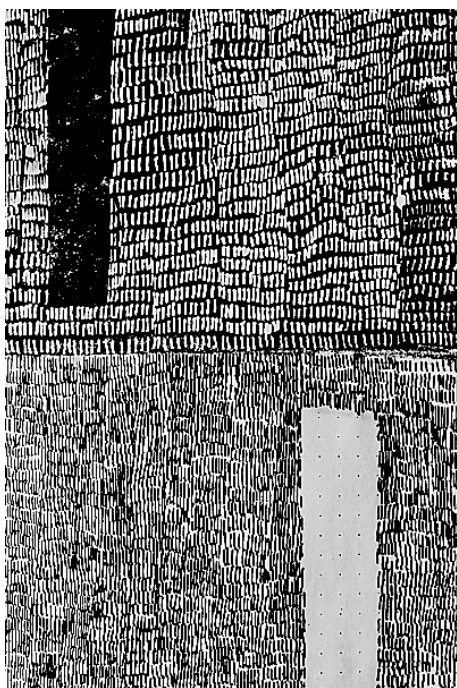
Izvor: tinagverovic.com, pristupljeno: 13.9.2020.

Metode kojima se koriste ovi umjetnici vrlo su mi zanimljive i bliske mojim razmišljanjima i metode koje sam koristila u svom završnom radu. Svo troje posvetili su se istraživanju novih tehnika, proširili horizonte te uz pomoć tradicionalnih metoda pronašli način kako od njih stvoriti nešto novo. Fontana odstupa od tradicionalnog slikarstva te ga zamjenjuje slobodnim razvojem boje i forme na način da umjesto da dodaje na medij, on od njega oduzima. Tina Gverović svojim je istraživanjem odnosa praznog prostora s onim popunjenim i svojim fluidnim slikama (slika5), dokazala savršenu suradnju nespojivih medija, dok me je Ante Kuduz svojim kontrastima koje odišu pojednostavljenosti, originalnim izričajem i

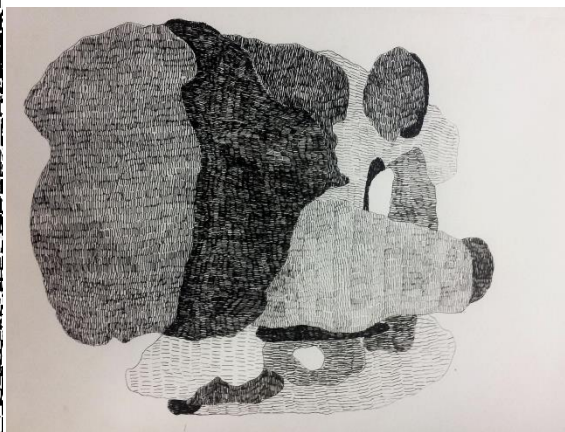
nepravilnim formama naučio kako nije potrebno komplicirati s oblicima da bi krajnji rezultat dobio dojam ispunjenosti.

2. INSPIRACIJA U MOJIM RADOVIMA

Uz već iskusne umjetnike, njihove radove i istraživanja, prvotnu ideju za rad dobila sam poprilično spontano dok sam izrađivala skice za grafiku u prvom semestru treće godine preddiplomskog studija. Tijekom semestra počela sam eksperimentirati s apstraktnim formama postupno zamjenjujući figurativne motive koji su dominirali u mom radu. Nove crteže preplavili su novi likovni elementi, oblici i površine izražene isključivo kratkim kontrastnim strukturnim linijama. Istražujući linije i mogućnosti koje one pružaju učinilo mi se kako bi bilo zanimljivo kada bih tim linijama pridodala novu dimenziju i teksturu, dajući si tako prostor za istraživanje nečeg s čime se još nisam susrela.

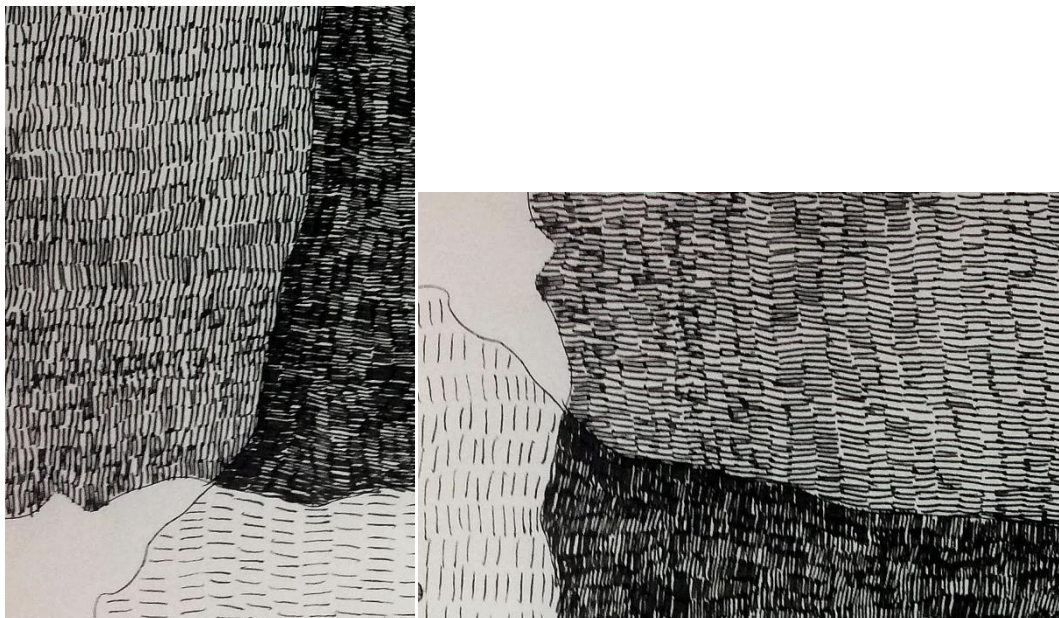

Slika 6 – skica za grafiku 1

Slika 7 – skica za grafiku 2

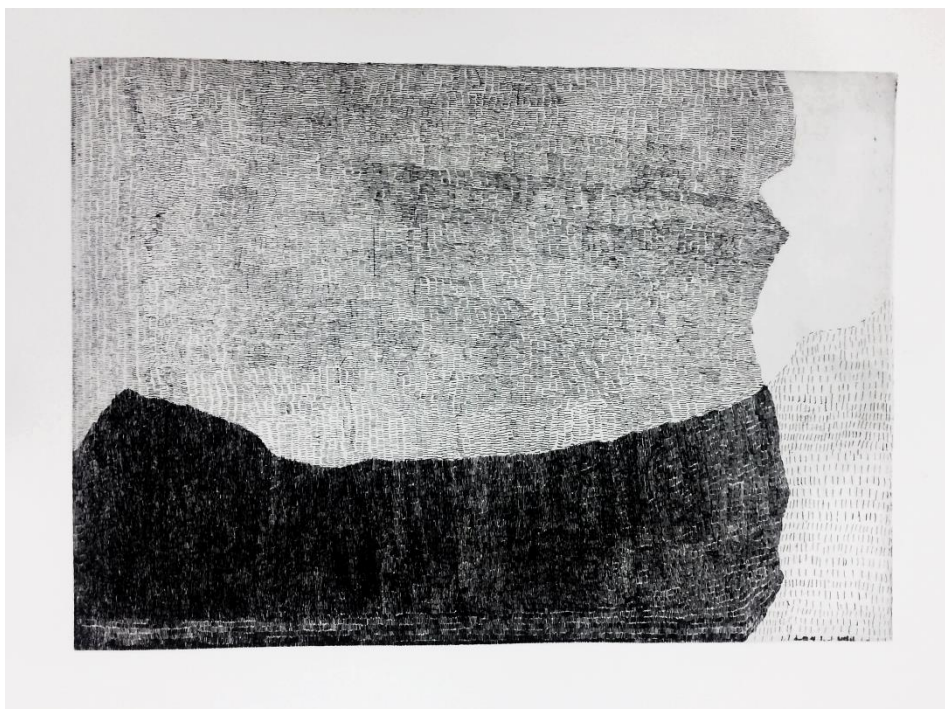
Od oblika sa skice za grafiku 2 (Slika 7), izabrala sam mali detalj u kojem se može razaznati najveći broj linija različitog karaktera, a da pritom struktura ostane što jednostavnija i „čistija“.

Slika 8 – završna skica za grafiku

Slika 9 – završna skica za grafiku

Nakon odabira skice, izradila sam bakropis čije je nastajanje poslužilo kao glavna ideja i poticaj na daljnje istraživanje koje sam željela uobličiti u završni rad *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija*.

Slika 10 – bakropis „Bez naziva“, 50x70cm, 2019.

6. IZRADA ZAVRŠNOG RADA

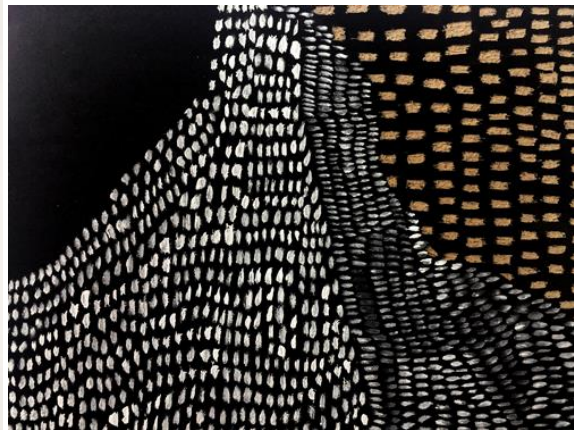
Na izradu završnog rada *Strukturiranje organskih formi kroz aglomeraciju linija* utjecao je velik broj stvari koje su se pokazale kao odlučni faktori za konceptualizaciju i ideju završnog rada. Prije urezivanja linija na veliku ploču, izrađivala sam skice na crnom papiru te na njemu iscertavala linije bijelim rapidografom kako bi skica bila što vjernija izgledu završnog rada. Nakon brojnih eksperimenata i istraživanja metoda umjetnika, odlučila sam se isključivo na urezivanje linija na ploču medijapana nožićem za linorez. Tom metodom postigla sam čistoću i jednostavnost kompozicije.

Najteži dio cijelog procesa bio je razvijanje ideje, eksperimentiranje i isprobavanje uz stalnu brigu hoće li završni izgled ispuniti moja očekivanja. Pitala sam se hoće li tako sitne linije uopće biti dovoljno vidljive na velikom formatu.

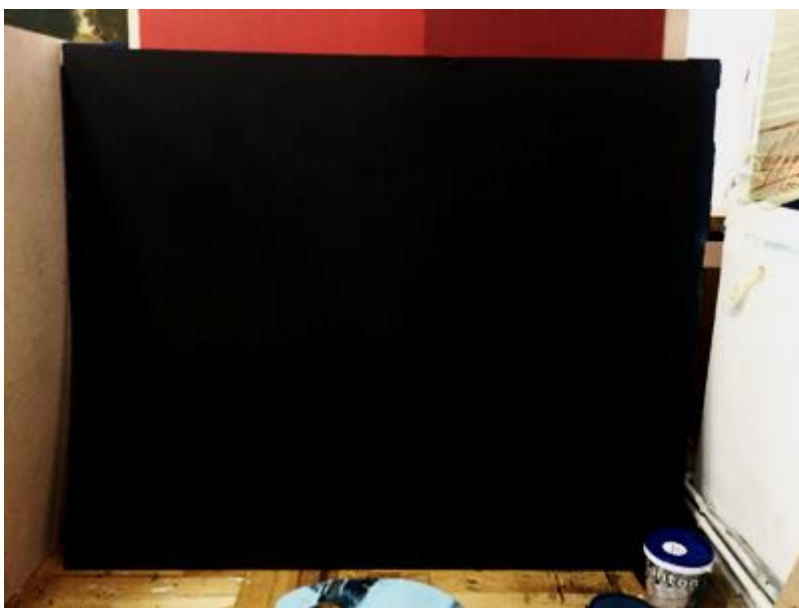
Rad se sastoji od tri velike kompozicije dimenzija 130x90cm koje se protežu kroz tri ploče medijapana prepariranih crnim akrilom te šest malih kompozicija dimenzija 30x30cm. Sam način izrade sva tri crteža bio je identičan te se potpuno bazirao na urezivanju linija nožićima za linorez u organske i nepravilne forme s ciljem postizanja što jačeg kontrasta između crnog akrila nanesenog preko cijele ploče i svjetlosmeđih linijica nastalima uklanjanjem medija inače glatkog medijapana (Slika 15). Nepredviđene okolnosti poput mijenjanja oštine nožića rezultirale su većom raznolikošću linija u radovima (Slika 21).

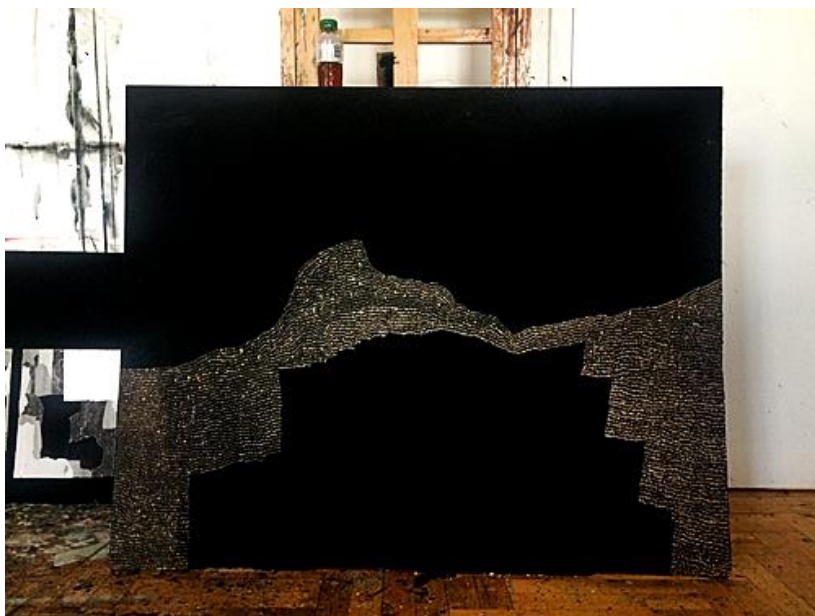
Slika 11 – skica za završni rad 1

Slika 12– skica za završni 2

Slika 13 – preparirana ploča medijapana za prvi rad

Slika 14 – proces izrade završnog rada 1/3

Slika 15 – proces izrade završnog rada 1/3

Slika 16 – proces izrade završnog rada 1/3

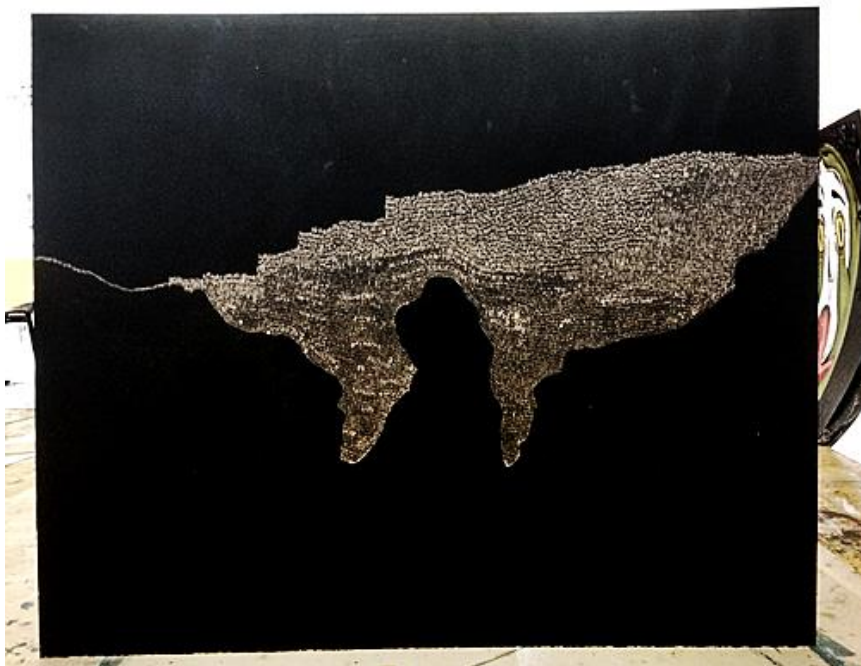
Slika 17 – završni rad 1/3

Slika 18 – preparirana ploča medijapana za drugi rad

Slika 19 – proces izrade završnog rada 2/3

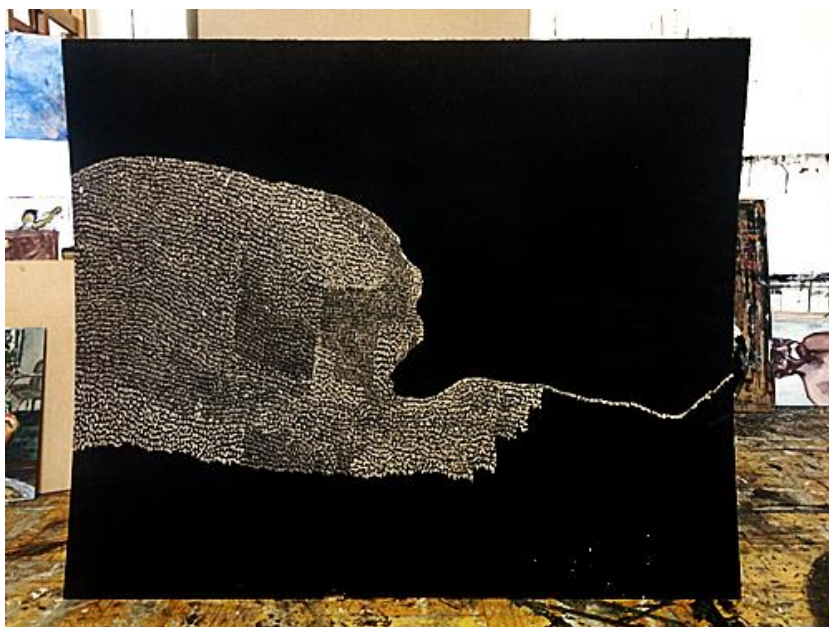
Slika 20 – proces izrade završnog rada 2/3

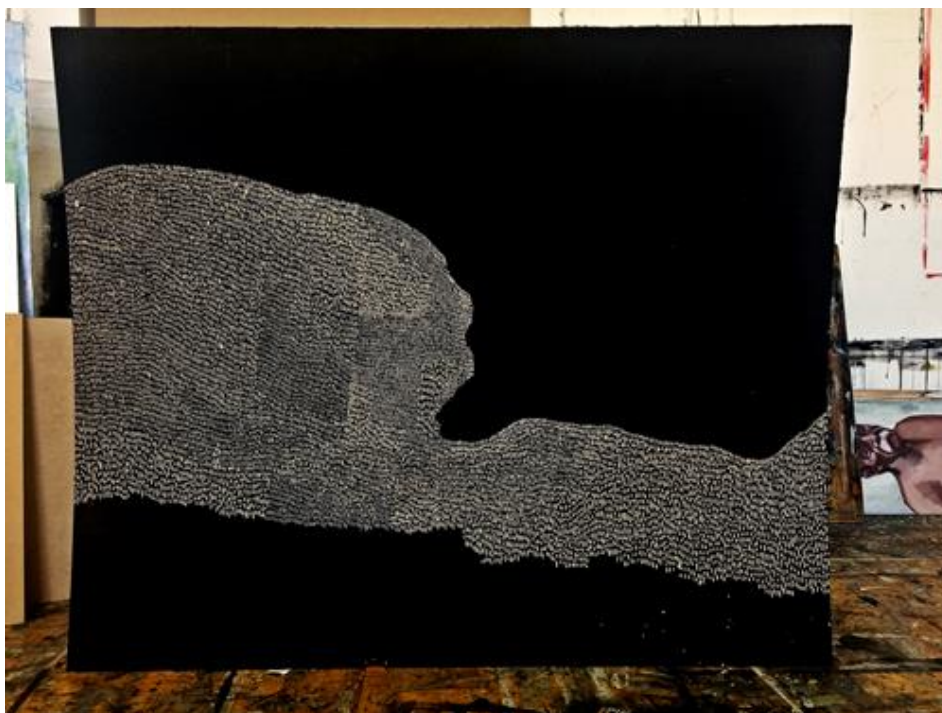
Slika 21 – završni rad 2/3

Slika 22 – preparirana ploča medijapana za treći rad

Slika 23 – proces izrade završnog rada 3/3

Slika 24 – proces izrade završnog rada 3/3

Slika 25 – završni rad 3/3

Slika 26 – triptih

7. ZAKLJUČAK

Tijekom realizacije završnog rada, saznala sam koliko neočekivan ishod može imati nešto što smatramo potpuno isplaniranim i određenim, koliko utjecaja može imati okolina, materijal na kojem radimo pa čak i ograničenost fizičke snage pojedinca na svaku povučenu liniju, nebitno o kojoj je tehnici riječ. Te nepredviđene okolnosti mogu pridodati originalnosti rada, čineći ga zanimljivijim i obogaćujući ga neponovljivim oblicima. Samo kroz početno promišljanje o radu i pronalaskom ideje, došla sam do novih spoznaja o sebi samoj. Prihvatanje novih ideja i proučavanjem iskusnijih umjetnika i njihovih radova dovelo me do odmaka od tradicionalne tehnike i naučilo me kako spoj potpuno različitih medija i nepredvidljivih poteza i odluka može dovesti do uistinu zanimljivih i vizualno zadovoljavajućih rezultata.

8. KLJUČNE RIJEČI

STRUKTURA, TEKSTURA, LINIJA, OBLIK, IZREZIVANJE, CRTEŽ, AGLOMERACIJA
STRUCTURE, TEXTURE, LINES, SHAPES, CUTTING OUT, DRAWING,
AGLOMERATION

9. LITERATURA

1. Arnason, H.H., *Povijest moderne umjetnosti, Slikarstvo kiparstvo arhitektura fotografija*, 2009., Zagreb
2. <https://tinagverovic.com/> , preuzeto 13.9. 2020.
3. <https://www.culturenet.hr/UserDocsImages/attachmenti/15977.pdf> , preuzeto 13.9. 2020.
4. Šuvaković, M., *Pojmovnik suvremene umjetnosti*, 2005., Zagreb
5. <http://likovna-kultura.ufzg.unizg.hr> , preuzeto 15.9. 2020.